

برشهایی از کتاب «تاریخ مردم ایران در دوره قاجار»

انگشتی که شاه به ماهنساء خانم هدیه کرد

۷ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۰۷

روال کار این گونه بود که این دو استاد زن، پس از پایان دوره آموزش، آموخته‌های خود را به دسته‌های خویش تعلیم می‌دادند و از آنان نیز موسیقی‌دانانی چون خویش تربیت می‌کردند. اما جز این‌ها افراد دیگری هم در فرآیند آموختن موسیقی زنان دخیل بودند و از آن جمله زنان متنفذ دربار.

در ص ۲۷۹ کتاب می‌خوانیم:

اما این زنان پرده‌نشین چگونه در فوت و فن موسیقی به درجه استادی رسیدند و در دستگاه همایونی جایی به امر موسیقی زنان اختصاص دادند؟ عضدالدوله در کتابش روایت کرده است که «آموزش زنان را نوازندگان مرد نامدار عصر برعهده داشتند و برای مثال، استاد مینا، شاگرد سهراب ارمنی اصفهانی و استاد زهره، شاگرد رستم یهودی شیرازی بود.» به گفته او «هر صبح آقا محمدرضا و رجبعلی خان و چالانچی خان، از دیگر مغنیان مشهور آن زمان به دربار می‌آمدند تا به استاد مینا و استاد زهره تعلیم موسیقی بدهند.» پوشش زنان نیز هنگام آموزش‌پذیری در نوع خود جالب است که عضدی می‌گوید: «به جز صورت هیچ چیز آنان پیدا و نمایان نبود.» علاوه بر اینکه «خواجه‌ها نیز در کلاس‌های آنان حضور داشتند.» روال کار این گونه بود که این دو استاد زن، پس از پایان دوره آموزش، آموخته‌های خود را به دسته‌های خویش تعلیم می‌دادند و از آنان نیز موسیقی‌دانانی چون خویش تربیت می‌کردند. اما جز این‌ها افراد دیگری هم در فرآیند آموختن موسیقی زنان دخیل بودند و از آن جمله زنان متنفذ دربار. روایتی هست که می‌گویند ناصرالدین شاه یک بار از مادر دامادش، ماهنساء خانم، درخواست می‌کند که دوازده دختر زیباروی حاضر کند و آنان را به «عمله طرب» بسپارد تا انواع سازها و آوازه‌ها و رقص‌ها را بیاموزند و پس از آموزش کامل به اندرون فرستاده شوند. بنا به روایت معیرالممالک، دوره آموزش این دختران دو سال طول کشید و روزی که در حضور شاه برای نخستین بار هنرنمایی کردند، شاه هنرنمایی آنان را بسیار پسندید و به پاس تعلیم این دختران به ماهنساء خانم یک انگشتی هدیه داد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۳۵۷/هدیه-خانم-نساء-ماه-شاه-انگشتر>